

Kulttuuritietoisuudesta ja kulttuurienvälisestä osaamisesta

- Mitä kulttuurienvälinen vuorovaikutus ja kulttuuritietoisuus ovat?
- Kulttuuritietoisen toiminnan aineksia
- Tunnettuja kulttuurisia ulottuvuuksia ja niiden yhteyksiä oppimiskulttuureihin

13.9.2022
Päivi Vartiainen

Kulttuuri?

Kulttuuri on sitä, mitä olemme yhdessä unohtaneet oppineemme.

→ Aina jaettava, aina opittua, tiedostamattomiksi itsestäänselvyyksiksi muuttunutta

Mitä kulttuurienvälinen vuorovaikutus on?

- **Kulttuurienvälisestä vuorovaikutuksesta voidaan puhua silloin, kun ihmisten väliset eroavaisuudet ovat niin suuria, että syntyy erilaisia tulkintoja ja odotuksia siitä, millainen toiminta ja vuorovaikutus sopii tilanteeseen.**

Mitä vähemmän on yhteistä tietoa, sitä enemmän sitä on viestinnän edetessä luotava, jotta varmistetaan yhteisen ymmärryksen saavuttaminen.

(Ruben 2015; Spitzberg & Cupach 1993)

- **Kulttuuritietoisuus ei tarkoita, että hallitsen erilaisia kulttuurisia tapoja tai tietäisin vastausta jokaiseen kysymykseen, vaan että**
- **Kuulen ja tarkastelen avoimesti erilaisia merkityksiä, joita kohtaamisten osapuolet antavat asioille.**

Kulttuuritietoisen ohjauksen/toiminnan ainekset

TIETOISUUS ITSESTÄ JA MUISTA

- Tunnistan omat arvoni ja asenteeni
- Tiedostan, millaiset ajattelumallit ohjaavat omaa toimintaani
- Tunnistan, että muiden toimintaa voivat ohjata erilaiset arvot jne.
- Siedän epävarmuutta

YHTEISKUNNALLIS-KULTTUURINEN TIETOISUUS

- Kysyn muiden ajattelusta, toiminnasta & hankin tietoa
- Tunnistan tilanteeseen vaikuttavia kulttuurisia/yhteiskunnallisia tekijöitä
- Tiedostan valta-asetelmat ja syrjinnän

TAITO

- Toimin ympäristöön/tilanteeseen sopivasti erilaisia vuorovaikutuksen keinoja käyttäen
- Avaan muille, miten ajattelen
- Neuvottelen toimintatavoista; tilanteen määrittely yhdessä
- Kehitän kulttuuritietoisia käytänteitä

Perustuu: Sue & Arredondo & McDavis 1992;
Souto 2019

Kulttuuriset ulottuvuudet/yleistyksiset ja oppimiskulttuurit

- Tunnettujen kulttuuristen ulottuvuuksien pohjalta voi tehdä oletuksia niiden vaikutuksista oppimiskulttuureihin:
 - esim. Hofsteden (2005) ulottuvuudet
 - GLOBE, Global Leadership and Organizational Behavior Effectiveness (House et al. 2004)
- Valtaetäisyys, yhteisöllisyyden aste, epävarmuuden välttäminen, maskuliinisuuden aste, lyhyen ja pitkän tähtäimen orientaatio
- Etenkin yhteisöllisyyden asteen ja valtaetäisyysasteen vaikutuksesta näyttöä Euroopan ja Aasian oppimiskulttuureiden välillä (esim. Apfelthaler et al. 2007) mutta yksilöllinen sekä alue/maa/ryhmä/luokkakokohtainen vaihtelu suurta

Käsitys yhteisön ja yksilön suhteesta

Yhteisöllisyyttä korostavat kulttuurit

- Pienin yksikkö on perhe tai suku
- Joukkoon sulautuminen toivottavaa
- Yksilön käyttäytymistä ohjaavat ryhmäroolit
- Tavoitteena harmonia, jota ei mielellään rikota esim. kritisoimalla opettajaa
- Tärkeitä käsitteitä: *kunnia, kasvojen säilyttäminen, häpeä*

Yksilöllisyyttä korostavat kulttuurit

- Yksilö oma yksikkönsä
- Joukosta erottautuminen tavoiteltua
- Yksilön omat päämäärät ja etu menevät yhteisön edelle
- Yksilön käyttäytymistä ohjaavat hänen omat tarpeensa ja tahtonsa
- Tärkeitä käsitteitä: *itsekunnioitus, yksilön vapaus, syyllisyys*

Hofstede, G. H., Hofstede, G. J., & Minkov, M. (2005). *Cultures and organizations: Software of the mind*

Kasvojen suojeleminen

➤ Kasvot on julkinen minä, jota suojellaan monissa kulttuureissa enemmän kuin Länsi-Euroopassa.

➤ Kasvojen suojeleminen muotoja:

- Epäsuora puhe, pyytäminen ja vastaus pyyntöön – vrt. rehellisyyden vaatimus
- Ei-kielellisten viestien ja kontekstin lukeminen
- Avoimen erimielisyyden välttäminen

Käsitys vallasta ja hierarkioista

Suuren valtaetäisyyden kulttuurit

- Arvojärjestykset luonnollisia ja toivottavia
- Viestintä yksisuuntaista
- Kunnioitus ja sen osoittaminen
- Opettaja auktoriteetti
- Opettajalla suuri vastuu oppimisesta

Pienen valtaetäisyyden kulttuurit

- Tasa-arvo tavoiteltavaa
- Viestintä monisuuntaista
- Luottamuksen ilmapiiri
- Opettajat ja opiskelijat tasavertaisia
- Oppijalla itsellään päävastuu oppimisesta

Hofstede, G. H., Hofstede, G. J., & Minkov, M. (2005). *Cultures and organizations: Software of the mind*

Mitä on aktiivinen oppiminen?

- Jin ja Cortazzi tutkineet kulttuurienvälisyyttä korkeakoulutuksessa, erityisesti aasialaisia Britanniassa
- Kiinalaiset opiskelijat halusivat lykätä kysymyksensä tunnin ulkopuolelle tai jättää kysymyksen kokonaan kysymättä.
- Eivät nähneet syyksi arkuutta tai kasvojen menettämistä, vaan halusivat esittää hyvin harkittuja kysymyksiä; halusivat kunnioittaa opettajaa; eivät hukata toisten opiskelijoiden aikaa. Uskoivat myös, että jos asia on tärkeä, hyvin valmistautunut opettaja kertoo asian myöhemmin.
- Kiinalaiset opiskelijat näkivät aktiivisena oppimisena sen, että opiskelija keskittyy kuuntelemiseen mentaalisenä aktiivisena toimintana.
- Brittiopiskelijat uskoivat, että opettaja odottaa kysymyksiä ja että opettaja jättää tarkoituksella jotain kertomatta aktivoitakseen opiskelijoitten omaa ajattelua. Brittiopiskelijoiden mielestä kysymysten esittäminen ja keskusteluun osallistuminen merkitsi aktiivista oppimista.
- Kiinalaisopiskelijoiden mielestä brittiopiskelijoiden käytös oli huonoa/epäkunnioittavaa. Brittiopiskelijat puolestaan tulkitasivat kiinalaisten opiskelijoiden olevan passiivisia ja välinpitämättömiä.
- Toisenlainen tapa käyttäytyä - kysyä tai olla kysymättä - joka perustuu erilaisiin oppimiskäsityksiin, muuntui eri tavalla käyttäytyvien persoonallisuuden väärintulkinnaksi.

(Jin, L. & Cortazzi, M., 2017)

Millainen on hyvä opettaja?

- **Itä-aasialaiset opiskelijat odottivat opettajalta ennen muuta syvällistä tietämystä. Heidän oppimiskäsityksensä oli tietokeskeinen (knowledge-oriented).**
- **Tietokeskeisen oppimiskäsityksen näkökulmasta itäaasialaisten opiskelijoiden oli vaikea tulkita opettajaa, joka edustaa oppimista mahdollistavaa oppimisorientaatiota (learning-facilitating orientation), jossa opettaja voi vastata ”en tiedä, mutta otetaan yhdessä selvää”, eli auttaa opiskelijaa oppimaan itse.**

(Jin, L. & Cortazzi, M., 2017)

Oppijan oikeus oppia kulttuurisesti sopivalla tavalla kansainvälisessä ympäristössä?

- **Such examples raise questions, too, about students' possible rights to learn in their own cultural ways in internationalizing contexts, and how constructive adaptation to other ways of learning may be usefully achieved without any perceived imposition or threat to learner identity (Cortazzi and Jin 2002).**

Miten väärin lunttaaminen on?

- Lunttaaminen hyväksytympää yhteisöllisten kuin individualistisen arvojen maissa (esim. Chudzicka-Czupala et al. 2016) – ei siten liittyisi individualistiseen kilpailuun, vaan yhteisöllisiin kunnian ja häpeän käsitteisiin
- Yhteys kulttuureihin, joissa julkilausutut yhteiskunnan arvot jyrkässä ristiriidassa todellisuuden kanssa, esimerkkinä entisen Itäblokin maita 2010-luvulla (Chudzicka-Czupala et al. 2016)
- Em. tyypillistä korkeiden arvojen lisäksi, että huippusuorituksia arvostetaan, yhteiskunnan normit/säännöt tiukkoja, mutta käytännössä niitä ei odoteta noudatettavan.
 - Korkeakouluissa näkyy vaativuutena, mutta heikkona tukena sekä korkeina eettisinä arvoina ja sääntöinä, joihin suhtaudutaan käytännössä välinpitämättömästi.
- Uudessa ympäristössä kv-opiskelijoille on tärkeää käsitellä toistaen arvoja ja sääntöjä ja niiden käytännössä noudattamista sekä sanktiota.

谢谢。

спасибо

Aitäh

شكرا لك

Mahadsanid

Thank you

Kiitos

Tack

Giitu

Gracias

Lähteitä

- Apfelthaler, G., Hansen, K., Keuchel, S., Mueller, C., Neubauer, M., Ong, S. H., & Tapachai, N. (2007). Cross-cultural differences in learning and education: Stereotypes, myths and realities. In *Learning and teaching across cultures in higher education*, 15-35. Palgrave Macmillan, London.
- Brown, P., Levinson, S. C., & Levinson, S. C. (1987). *Politeness: Some universals in language usage* (Vol. 4). Cambridge university press.
- **Chudzicka-Czupala, A., Grabowski, D., Mello, A. L., Kuntz, J., Zaharia, D. V., Hapon, N., ... & Börü, D. (2016). Application of the theory of planned behavior in academic cheating research—cross-cultural comparison. *Ethics & Behavior*, 26(8), 638-659.**
- Cortazzi, M., and L. Jin. 2002. “Cultures of Learning, the Social Construction of Educational Identities.” In *Discourses in Search of Members: In Honor of Ron Scollon*, edited by D. C. S. Li, 47–75. New York: American Universities Press.
- Hofstede, G. H., Hofstede, G. J., & Minkov, M. (2005). *Cultures and organizations: Software of the mind* (Vol. 2). New York: Mcgraw-hill.
- House, R. J., Hanges, P. J., Javidan, M., Dorfman, P. W., & Gupta, V. (Eds.). (2004). *Culture, leadership, and organizations: The GLOBE study of 62 societies*. Sage publications.
- **Jin, L. & Cortazzi, M. (2017). Practising cultures of learning in internationalising universities. *Journal of multilingual and multicultural development*, 38(3), 237-250.**
- Ruben, B.D. (2015). Intercultural communication competence in retrospect: Who would have guessed? *International Journal of Intercultural Relations* 48: 22–23.
- Spitzberg, B. H. & Cupach, W.R. (1993). *Interpersonal Communication Competence*. London: Sage Publications.
- Teixeira, A. A., & Rocha, M. F. (2010). Cheating by economics and business undergraduate students: an exploratory international assessment. *Higher Education*, 59(6), 663-701.